

Vera v delovne ljudi nam kaže pot v prihodnost

Mar niso ti delovni ljudje, ki dajejo take napore, ki si s takim poletom in požrtvovalnostjo prizadevajo, da bi izdelali čim več raznih izdelkov, ki s takšno energijo grade nove tovarne, nove objekte, nove železnice in drugo, ki dokazujejo ljubezen do svojih tovarn e tem, da se z vsemi silami trudijo izpopolniti proizvodna sredstva z novatorstvom — mar niso ti delovni ljudje sposobni, da tudi sami upravljajo te svoje tovarne?

(Maršal Tito v referatu o predlogu zakona o upravljanju drž. gospodarskih podjetij.)

Na koncu prvega polletja smo. Za nami je že velik kos naše poti. Za nami so že tri in pol leta prve petletke, tri in pol leta težke poti, na kateri so naši delovni ljudje s herojskimi napori zgradili toliko, da se nam upravičeno čudi vsak tujec, ki obišče našo državo. Marsikdo — posebno pa informbirojevski krog — nam je prerokoval, da bomo na strmem klancu omagali in pustili voz zdrkniti navzdol. Dejstva pa govore ravno nasprotno. Čim bolj je strm klanc, tem večja je sila, s katero hočemo pripeljati svoj voz do cilja. Mnogi tujci ljudje se z začudenjem, informbirojevski prekriki pa z jezo, sprašujejo, kako je to mogoče. Nam odgovor ni težak. Zato, ker imamo tako Partijo, ki veruje v delovne ljudi, ki ljudem ne daje samo dela — kakor je to v Sovjetski zvezi in njenih satelitskih državah — ampak jih pri delu tudi vzgaja v zavestne graditelje socializma.

Letos je bila borba za izvršitev polletnega plana še vse vztrajnejša in uspešnejša kakor druga leta. Že konec maja so začela prihajati poročila nekaterih delovnih kolektivov, da so izpolnili polletni plan in da delajo za drugo polletje. V juniju so se začela poročila množiti, dokler niso zavzela takega obsega, da niti ni bilo možno vseh objavljati. Skromna so navadno ta poročila. Govore v nekaj vrsticah o tem, da je delovni kolektiv predčasno izpolnil polletni plan po količini, vrednosti in sortimentu. Naši delovni ljudje se niso še nikoli hvalili s svojimi uspehi, še nikoli jih niso ti uspehi uspavali, ampak so jim bili le začetek še večjih uspehov. Kdor pa bi pogledal samo za kratek čas v tovarno ali v rudnik, bi lahko napisal dolge reportaže o silnem delovnem poletu in o herojskih naporih, obenem pa bi se še trdnije prepričal, da so delovni ljudje vredni zaupanja, ki jim ga je izkazala ljudska oblast z novim zakonom o upravljanju državnih gospodarskih podjetij.

V tovarni tanina v Majšperku so se letos borili za izpolnitev polletnega plana s takim elanom, kot še nikoli poprej. Kot otroci so se veselili ure, ko bo sirena zaznala, da je plan izpolnjen. Čeprav je plan težji od lanskega, so bili prepričani, da ga bodo izpolnili že v prvi polovici junija. Naenkrat pa se je zgodilo nekaj, kar ni bilo v planu: pokvarilo se je cevi pri velikem kotlu. Kaj sedaj? Ali naj prav te cevi nemogočijo zmagajo, katero tako težko čakajo? Strokovnjaki so zmajevali z glavami. Po njihovem mnenju ni bilo plan nemogoče izpolniti, ker je potrebno za popravilo kotla najmanj 12 dni, med katerimi bi moralo glavno delo v tovarni počivati. Delavci se s tem niso strinjali. Ali ne bi poskusili izmenjati cevi udarniško še preden se ohladi kotel? Težko bo šlo, toda sedaj gre za izpolnitev plana, zato jim ni žal še tako težkih naporov. Črni kurjači so pljunili v roke, v silni vročini pa so jim še bolj zažarele oči. Šestintrideset ur so v tej silni vročini naskakovali ogromni kotel. Obleka, kolikor so je imeli na sebi, jim je skoraj zgorela na telesu. In v 36 urah je bila ovira premagana: kotel je dobil nove cevi, proizvodnja je spet nemoteno tekla naprej.

Pri vsem tem se vprašamo: ali se je v tej silni vročini, ko so delavci pozabili na zunanji svet in jim je bil pred očmi le končni cilj — izpolnitev plana, odražala samo borba za kruh v navadnem pomenu besede? Ne, tu se je odražalo nekaj drugega. Održala se je zavest, da v borbi za izpolnitev polletnega plana ne delajo samo zase, ampak tudi za dvig svojega podjetja in vse države za svoja pokolenja, za boljše bodočnost vseh naših narodov. — Slični dogodki je bil v borbi za polletni plan tudi v železarni Store.

Kemična tovarna v Rušah spada med najvažnejša kemična podjetja v Jugoslaviji. Tam proizvajajo ferokrom, kislik, karbid, cianamid, nitrofoskal, amonijak itd. — kemikalije, ki so nujno potrebne drugim panogam naše industrije. Pa poglejmo količino proizvodnje. Samo kislika proizvajajo v enem dnevu več, kot ga je ista tovarna v stari Jugoslaviji proizvedla v celem letu! Delo ni lahko. Pri pečeh, kjer proizvajajo karbid in ferokrom, vlada velika vročina. Od enega samega delavca pri prvi izteče dnevno na litre potu. Stari delavci Udihov Ignac, Sraj Franc, Maček Peter so tu potjijo že dolga leta, v mesecu juniju pa je bilo njihovo delo še posebno udarno, kajti borili so se za polletni plan. Že 22. junija je delovni kolektiv zmagal, sedaj — na koncu ju-

nija — pa se je izpolnitev plana že približala 110 odstotkom.

Vse to sta omogočila visoka delovna zavest in sistem dela, za kar ima velike zasluge delavski svet. V tem svetu so najboljši med najboljšimi: 40 najboljših delavcev, udarnikov in racionalizatorjev, med katerimi so tudi ženske in mladina. Delavski svet ima redne proizvodne sestanke, na katerih poleg problemov o načinu dela in delovni disciplini razpravljajo tudi o konkretnih primerih racionalizacije in novatorstva. Tako so že uvedli racionalizacijo ventilatorja pri razkladanju apna, izboljšali delovanje lomilca karbida itd. In brigadni sistem dela? Lepo je uveden, tako da storilnost nikoli ne obstane, ampak vsak dan naraste približno za 1%.

Pri vsem tem pa ne pozabljajo na nujnost kulturnega razvoja, ker vedo, da bodo s kulturnim dvigom še bolj sposobni obvladati tehniko proizvodnega procesa. Zato s prostovoljnimi delom gradijo poslopje industrijske šole, udeležujejo se v kulturno-prosvetnem sindikalnem delu, imajo vzorno gledališko skupino in otroški pevski zbor, gradijo športni stadion itd.

Ali torej vse delo in uspehi takega delovnega kolektiva ne pričajo o tem, da so delavci sami sposobni upravljati svojo tovarno? Ali delavski svet, ki ga sestavljajo najboljši delavci, ne zasluži, da se njegova dosežanja posvetovalna funkcija spremeni v upravno funkcijo? Po vsej pravici tak delavski svet zasluži zaupanje, ki mu je izkazano z novim zakonom. Da je delovni kolektiv sam sposoben upravljati svoje podjetje, nam pričajo ne samo njegovi napori v borbi za plan, ampak tudi skrb za kulturni dvig, s katerim bo vsak delavec postal res mojster svojega dela in zavesten graditelj socializma.

Naši delovni kolektivi pa so pokazali še več kot samo skrb za uspehe svojih podjetij. Koliko jih je, ki žrtvujejo nedeljo za nedeljo za prostovoljno delo izven svojega podjetja. Koliko jih je letos pomagalo samo pri gozdarskih akcijah, pri nakladanju vagonov lesa za izvoz itd. Če torej dajejo prostovoljno pomoč celo za izvršitev planskih nalog drugih gospodarskih dejavnosti, ali ni to jamstvo, da bodo še bolj skrbeli za izvršitev planskih nalog svojih podjetij?

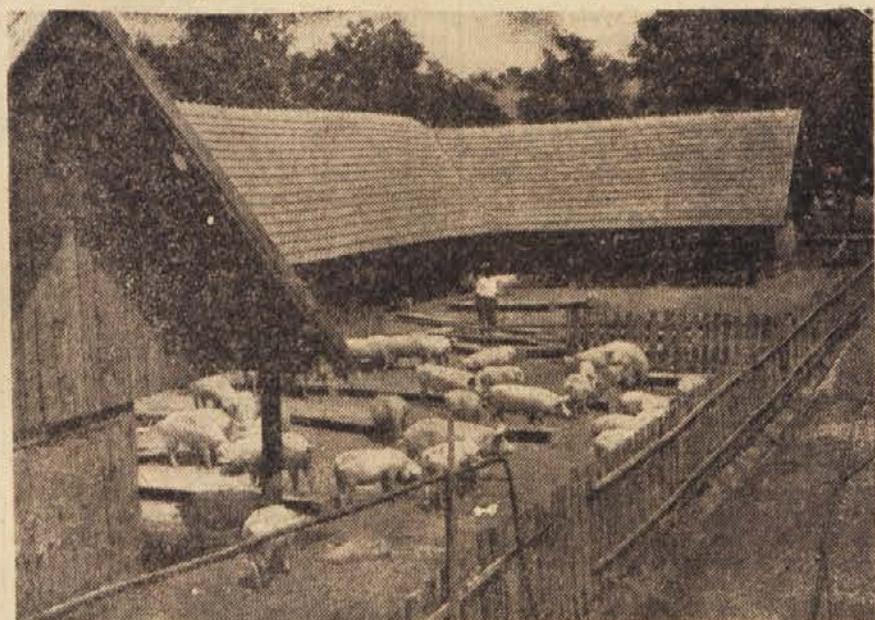
Zastoj je hinavski bes informbirojevskih voditeljev, ki s topim centralizmom dušijo iniciativno svojih ljudskih množic. Naša ljudska oblast je dala usodo delavcem v njihove lastne roke, ker veruje v njihovo silo in sposobnost. In prav v tem je jamstvo, da ne bomo nikoli obstali na poti, ki smo jo začrtali, ampak bomo šli vedno smeleje in hitreje naprej — za boljše bodočnost nas in naših otrok in vsega delovnega ljudstva.

Mariborski delavci pozdravljajo novi zakon

Razprava o načrtu zakona o upravljanju državnih gospodarskih podjetij po delovnih kolektivih je vzbudila veliko zanimanje tudi med mariborskimi delovnimi kolektivi ter navdušeno pozdravljajo novi zakon.

Delovna kolektiva Tovarne avtomobilov in tovarne letalskih konstrukcij »Franc Leskošek« sta na manifestativnem zborovanju navdušeno pozdravila novi zakon. Ob tej priložnosti so zborovanja poslali pozdravno resolucijo ljudski skupščini FLRJ v Beogradu.

Delavci Delavnice državnih železnic so se na manifestativnem zborovanju seznanili z načrtom novega zakona, ki so ga burno pozdravljali. Ob koncu zborovanja sta spregovorila udarnika Trstenjak in Heber, ki sta v preprostih besedah prikazala pomen osnutka novega zakona in v imenu delovnega kolektiva obljubila, da se bodo tudi v bodoče ne-nehno borili za izpolnitev vseh planskih nalog. Poslali so tudi pozdravno resolucijo CK KPJ in Ljudski skupščini FLRJ.

Novi provizoriji, ki so se prav dobro obnesli

HIDROCENTRALA VUZENICA

bo imela takšno zmogljivost kakor hidrocentrala Mariborski otok

Valovi Drave se bodo kmalu zaganjali v jez vuzeniške centrale. Več mesecev že gradijo zidarji, pomožni delavci in drugi pod vodstvom inženirjev na Vuzenici hidrocentralo, ki bo imela tolikšno zmogljivost kakor hidrocentrala na Mariborskem otoku. Graditev hidrocentrala na Vuzenici pa se dokaj razlikuje od one na Mariborskem otoku. Skoraj vsa dela na gradbišču so mehanizirana, tako da lahko smatramo gradbišče na Vuzenici kot najmoderneje mehanizirano gradbišče. Zaradi mehanizacije, ki je v glavnem zaslug ing. Pipana, graditelja hidrocentrala, sodeluje pri gradnji veliko manjše število ljudi kakor na Mariborskem otoku.

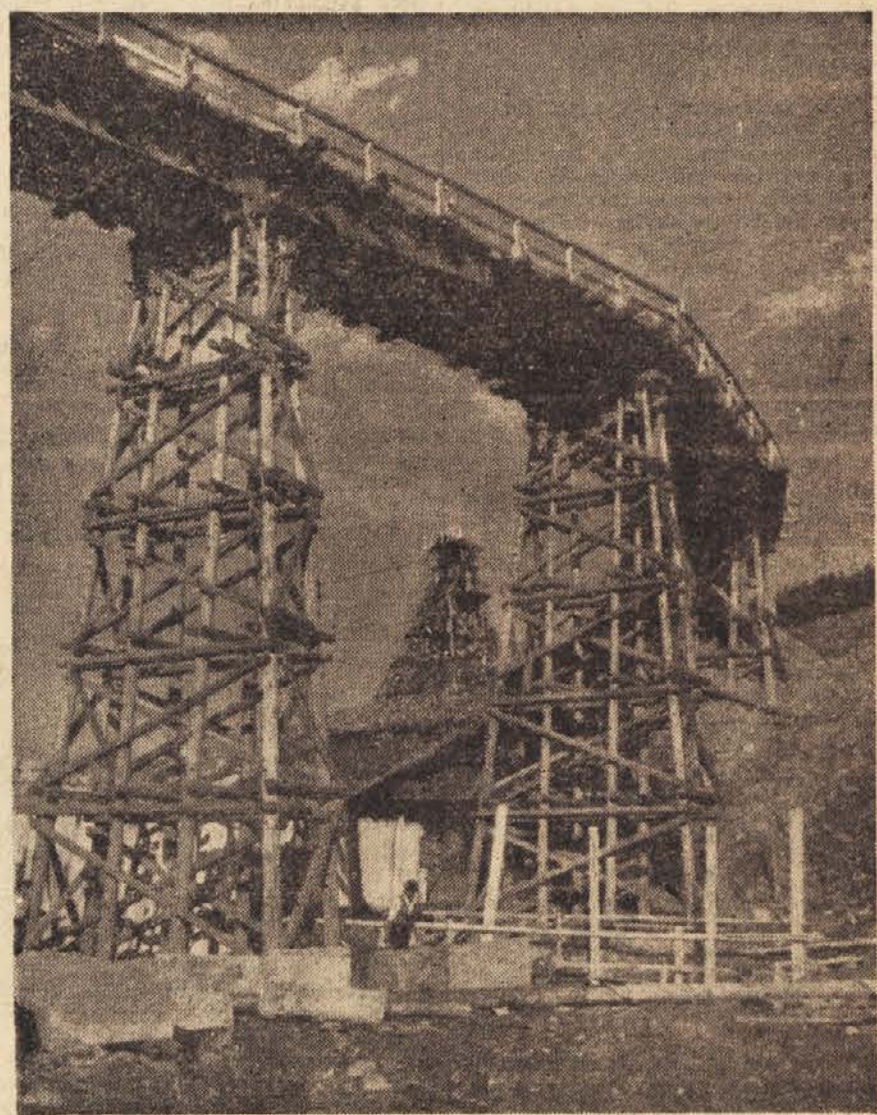
Na sliki vidimo del mostu, po katerem prevažajo gradbeni material.

560 NOVIH GOSPODARSKIH POSLOPIJ NA DRŽAVNIH POSESTVIH v BiH

V Bosni in Heregovini so posebno ugodni pogoji za razvoj velikih živinorejskih posestev. Poljedelska in živinorejska država posestva se vedno bolj krepijo ter razširjajo.

Leta 1947 se je površina obdelovalne zemlje v primeri z letom 1946 povečala za 188%, predlanskim za 360% in lani za nad 300%. Tako so se državna posestva razvila v prave, velike socialistične kmetijske obrate.

V primeri z letom 1946 se je lani število živine povečalo za nad 37krat. V zvezi z velikim povečanjem števila živine gradijo tudi mnogo hlevov. Letos bodo dogradili nad 400 gospodarskih poslopij, ki so jih začeli graditi lani. Razen tega bodo zgradili še 160 raznih zgradb, ki so jih začeli graditi šele letos.

Del začasnega mostu za prevažanje materiala

Nekdaj hlapci - danes gospodarji

Napori delovnega kolektiva državne posestva v Beltincih - Prekmurje

Hitro, skoraj neopazno so orumenela žita ter upognila težko klasje pred bližajočo se žetvijo. »Žetev je tu,« so dejali kmetje, ter oprtali srpe in kose... Polja so nenadoma oživila, padlo je prvo žito. Na svežih strniščih se pojavljajo zložene kopice sveže požetega snopja. »Dobra letina bo,« se sliši po njivah.

Na velikem, več sto hektarov obsegačem državnem posestvu Beltinci, ki sega s svojimi polji vse do prvih rokavov Mure, je žetev že nekaj dni v polnem razmahu. Mladi, od sonca in vetra opaljeni traktoristi se od jutra do večera z žetvenimi stroji poganjajo v nepretrgane planjave rži in pšenice. Skupina deklet glaga snopje in ga vsklada v dolge redi. V zraku trepeče junjska vročina...

»Š-p-a-g-e...!«

Pospešil sem korak ter se namenil do upravnikov. Mimogrede me je pozdravil ter dejal: »Ravnokar ugotavljamo letošnji pridelek. Pri ječmenju in rži računamo odlični uspeh, nekaj pa bo slabše pri pšenici, ki je trpela od suše. Stopila sva sredi valujočega žita proti parceli, ki služi domačim strokovnjakom za poizkusna polja. Poizkuse vodi inž. Saksida, ki z velikim veseljem zasleduje rezultate posameznih vrst. Na številnih parcelicah tudi letos goje na desetine različnih vrst pšenice, ječmena, rži, krompirja, pese in ostalih kultur. Zanimivi so rezultati, ki jih dobivajo. Tako je dala vrsta »Vekaragies« v lanskem letu na en hektar 63.000 kilogramov krompirja. Mnogo ni zaostala vrsta »Koinov«, ki je dala 62.000 kg, kar je vsekakor rekorden donos. Seveda, to so pridelali samo na poizkusnih parcelah. Vendar poizkusi omogočajo, da se ugotovi posebna značilnost posameznih vrst, ki imajo najboljše pogoje za do-

mača tla. Pri delu pa je treba velike natančnosti, saj le majhna, na videz brezpomembna napaka pokvari uspeh vsega leta.

Poleg razvijajoče se živinoreje predstavljajo poljedelstvo glede na povoljno zemljišče glavno panogo gospodarstva. Z intenzivnim delom, selekcijo semena in agrotehničnimi metodami dela dosega na posestvu razveseljive uspehe. Tako so dala žita v lanskem letu rekordne hektarske donose. Vedno več uvajajo krmnih rastlin, posebno krompirja, koruze, detelje in pese. Tako so letos zasejali razen 130 ha belih žit še 18 ha pese, 19 ha krompirja, 46 ha koruze, 7 ha semenskih trav ter nekaj črne detelje in lucerne.

Med krmnimi rastlinami je dala največji hektarski donos mešanica italijanske ljujke in inkarnatke, in sicer 40 stotov na hektar, kar je brez dvoma veliko, če upoštevamo, da imamo v Prekmurju mnogo kislih travnikov, ki dajejo na hektar le 5 stotov krme.

S postopnim obnavljanjem travne ruše, oranjem in apnanjem so izboljšali dober del travnikov. Apnanje pa z uspehom uvajajo tudi pri njivskih kulturah.

S strojnim načinom dela so zadnja leta mnogo pocenili proizvodnjo ter sprostil delovno silo. Tako so tudi letos z novim načinom strojnega okopavanja pese prihranili v dnevih okopavanja 23 delovnih moči. Delovni kolektiv dosega in presega norme, ki so uvedene pri vseh delih.

Ob številnih rokavih Mure, kjer se začel prvi gozdovi, leži staro naselje Nemščak. Tukaj ima državno posestvo Beltinci svojo živinorejo. Prav za prav bi lahko delili naselje na dva dela, in sicer stari Nemščak, ki s svojimi starimi očetnimi bajtami predstavlja žalostno dediščino nekdanjega hlapčevstva, in pa novi Nemščak, ki je zrastel sredi starih bajt po osvoboditvi Skratka, staro naselje spreminja lice, saj je modernih hlevov in stanovanjskih prostorov vsak dan več.

Stari Nemščak ima staro, žalostno zgodovino. Ni še dolgo tega, kar so beltinski grofje gospodarili tod. V razpadajočih zidovih so živeli številni hlapci in dekle, tako imenovani »berošci«, ki so garali leto za letom gospodi za boren kos kruha. Vsake tri mesece je prejel družinski glavar nekaj vreč žita in pa trideset čmarjev. Beraška miloščina za tri mesece trdega dela v blatu in zatohlih hlevih! Otroci so počasi hirali, starši pa so trpeli. Saj ni bilo izhoda; če si se uprl, so te poglali z družino na cesto. V obširnih gozdovih se je drevje podiralo od starosti, ljudje pa so živeli na ilovnatih tleh — brez štedilnikov in druge opreme.

Grofica je prišla le vsako leto enkrat med »berošce«, ki so morali milostno skloniti glave, ženske pa so tudi poklekale. To je grenka preteklost, ki se je ljudje v Nemščaku neradi spominjajo...

Danes je Nemščak svoboden. Tu ni več hlapcev, temveč gospodarji. Nekdanji

»berošci« so organizirani v sindikatu. Delo pa usmerja partijska celica. Veliki moderni hlevi so polni mlade doraščajoče živine. Delo opravljajo z veseljem in ljubeznijo, saj se zavedajo, da delajo zase. Norme redno dosega in celo presega. Tako dnevno presegata za 30 do 40% normo pri pitanju Babič in Miholič. Vsak pita čez 220 svinj. Tudi Obalova Frančka, ki oskrbuje svinje s sesajočimi pujski, presega normo. Ni šala imeti v oskrbi 100 in še več piemenskih svinj!

V glavnem gojijo pasmo »Veliki Jorkšir«, ki dosega ob dobri krmi odlične rezultate. Vendar so svinje manj odporne za zimo, kar se opaža posebno pri doraščajočih pujskih. Da bi vzgajili odpornejše pitance, so spomladi začeli s križanjem »Jorkšircev« in domače slavonske svinje. Dočim ima prva pasma mnogo prednosti v prirastku in kakovosti masti in mesa, ima domača slavonska to dobro lastnost, da je odporna proti vremenskim spremembam. Prvi križanci, ki so stari že dva meseca, dajejo mnogo izgledov za izboljšanje pasme. Tako so opazili pri križancih hitrejši prirastek, obenem pa so poginji pri križancih mnogo manjši. Vendar križanci pridejo v poštev le kot pitanci. Svinjogojstvo v Nemščaku bodo v kratkem dvignili na maksimum. Tako bodo ob koncu leta redili 4118 prašičev, od katerih bo pretežna večina pitancev. V svinjariji je uveden jedilnik, ki se spreminja. Razen starosti, se vodi posebno točna evidenca o prirastku.

Posebna zanimivost na Nemščaku so novi leseni svinjaki, provizoriji. Svinjaki so zgrajeni po zamisli inž. Pejnoviča ter so izdelani iz cenenejšega materiala. Oblika podkve, ki ima pri dveh stojih svinjakih zaokroženo obliko, brani vetrovom dostop. Visoko sklapan gnoj, ki leži ob zunanjih zidovih, ne dopušča poletni prevleke vročine, pozimi pa daje toploto.

Sredi osmih modernih svinjakov, ki bodo vsak čas gojovi, bo centralna svinjska kuhinja, iz katere bo šla hrana po tračnicah v posamezne svinjake.

Številni rokavi Mure dajejo bogate možnosti perutninarstvu, posebno vzgaji vodne perutnine. Tako so v lanskem letu na Nemščaku zgradili večji rovak z žico ter zgradili vrsto lenih lesenih stavb, ki služijo perutnini za stajo. Čez dan pa plava perutnina prosto po širokem potoku. Trenutno imajo v farmi 2000 rac, v kratkem pa bodo število podvojili.

Ko pade mrak ter se neha delo pri živini, se zbere družine pod velikimi javorji ter se pomenkujejo o novem življenju na Nemščaku, o hlevih, stanovanjskih blokih o svojih otrocih, ki jim študirajo, o organizaciji žetve in o sto stvareh.

L. T.

Temeljni zakon o upravljanju državnih gospodarskih podjetij in višjih gospodarskih združenj po delovnih kolektivih

Da bodo delovni kolektivi sami postopno začeli upravljati državna gospodarska podjetja in višja gospodarska združenja po socialističnem načelu, da morajo družbeno proizvodnjo upravljati neposredno sami proizvajalci, zaradi nadaljnega razvoja demokratičnih načel ljudskega samoupravljanja, izdaja Ljudska skupščina FLRJ

osnovni zakon o upravljanju državnih gospodarskih podjetij in višjih gospodarskih združenj po delovnih kolektivih

I. OSNOVNA NAČELA

1. člen

Tovarne, rudnike, prometna, prevoznika, trgovinska, kmetijska, gozdna, komunalna in druga državna gospodarska podjetja, kakor tudi vse ljudsko imetje upravljajo v imenu družbene skupnosti delovni kolektivi v okviru državnega gospodarskega plana in na podlagi pravic ter dolžnosti, ki so določene z zakoni in drugimi pravnimi predpisi.

Delovni kolektivi uresničujejo to upravljanje po delovnih svetih in upravnih odborih podjetij ter delavskih svetih in upravnih odborih višjih gospodarskih združenj, v katerih je združeno več gospodarskih podjetij.

2. člen

Delavski svet podjetja in delavski svet višjega gospodarskega združenja volijo in razpuščajo delovni kolektive.

V manjših podjetjih sestavlja delavski svet ves delovni kolektiv.

3. člen

Delavski svet se voli za leto dni. Delavski svet kakor tudi njegovi posamezni člani morejo biti odpoklicani tudi pred časom, za katerega so bili izvoljeni.

4. člen

Delavski svet kot zastopnik delovnega kolektiva voli in razpušča upravni odbor ter izpolnjuje druge z zakonom določene pravice.

5. člen

Upravni odbor upravlja gospodarsko podjetje oziroma višje gospodarsko združenje ter odgovarja za svoje delo delavskemu svetu in pristojnim državnim organom, upravni odbor pa tudi upravnemu odboru višjega gospodarskega združenja.

V skladu s to odgovornostjo upravni odbor deluje na podlagi zakonov in drugih pravnih predpisov, na podlagi sklepov svojega delavskega sveta, kakor tudi odredb in navodil pristojnih državnih organov ali upravnega odbora višjega gospodarskega združenja.

6. člen

Upravni odbor se voli za leto dni. V novi upravni odbor more biti izvoljena največ tretjina članov upravnega odbora iz prejšnjega leta.

Nikdo ne more biti član upravnega odbora po vrsti več kakor dve leti.

Člani upravnega odbora med trajanjem mandata ne zapustijo svoje redne dolžnosti in poslov v podjetju.

Člani ne prejemajo za svoje delo v upravni odbor plače.

7. člen

Članu upravnega odbora ne more biti med trajanjem mandata odpovedana pogodba o delu ali služba in ne more biti premeščen brez svojega pristanka.

8. člen

Proizvodnjo in poslovanje podjetja vodi direktor podjetja, delo in poslovanje višjega gospodarskega združenja pa vodi direktor združenja.

Dokler zakon ne odredi drugače, bo zaradi pravilnega strokovnega vodstva podjetja in višjega gospodarskega združenja direktorja podjetja nameštal upravni odbor višjega gospodarskega združenja ali pristojni državni organ, če podjetje ni v združenju, direktorja višjega gospodarskega združenja pa pristojni državni organi.

Delavski svet ali upravni odbor podjetja moreta predlagati zamenjavo direktorja podjetja.

9. člen

Direktor je po svoji službi član upravnega odbora.

Direktor podjetja odgovarja za svoje delo upravni odboru podjetja, upravni odboru in direktorju višjega gospodarskega združenja, kakor tudi pristojnemu državnemu organu, direktor višjega gospodarskega združenja pa upravni odboru in pristojnemu državnemu organu.

II. DELAVSKI SVET PODJETJA

10. člen

Delavski svet podjetja sestoji iz 15 do 120 članov.

Število članov delavskega sveta se določa s pravili podjetja, toda po velikosti in strukturi podjetja.

Volitve delavskega sveta so v začetku vsakega leta. Vlada FLRJ more za posamezne gospodarske panoge določiti tudi drug čas za volitve delavskih svetov.

V podjetjih, ki imajo manj kakor 30 delavcev in nameščenec, sestavlja delavski svet ves delovni kolektiv.

11. člen

Delavski svet podjetja se voli s splošno, enako in neposredno glasovalno pravico volivcev in s tajnim glasovanjem.

Volivno pravico za volitve delavskega sveta imajo delavci, ki so po veljavnih predpisih sklenili s podjetjem delovno pogodbo, kakor tudi tehnično in inženirsko osebe ter drugi nameščenec podjetja.

12. člen

Delavski svet podjetja se praviloma voli na podlagi enotne kandidatne liste za vse podjetje.

Kandidatno listo ima pravico predlagati sindikalna organizacija ali določeno število delavcev ali nameščenec.

13. člen

V podjetjih, ki imajo do 50 delavcev in nameščenec, more kandidatno listo predlagati desetina delavcev in nameščenec, ki imajo glasovalno pravico, tako da število predlagateljev ne sme biti manjše kakor pet. V podjetjih, ki imajo nad 50 delavcev in nameščenec, more kandidatno listo predlagati toliko delavcev in nameščenec, kolikor šteje število članov delavskega sveta, ki ga je treba izvoliti.

Med predlagatelji morajo biti enakomerno zastopani posamezni ločeni obrti in enote podjetja.

14. člen

Kandidatna lista se predlaga pisмено in mora vsebovati toliko kandidatov, kolikor članov delavskega sveta se voli. Kandidatno listo podpisujejo predlagatelji.

15. člen

Kandidatne liste v podjetju morajo biti objavljene najmanj pet dni pred dnevom volitev.

16. člen

Volitve delavskega sveta vodi volivna komisija, ki jo sestavi sindikalna organizacija.

Glasovanje je na voliščih.

Volivna komisija določi volišče in sestavi volivno odbore.

17. člen

Glasuje se z glasovalnimi listki. Na vsakem glasovalnem listku so vpisana po vrsti imena kandidatov, ki so predloženi na kandidatni listi.

18. člen

Vsak volivec dobi toliko glasovalnih listkov, kolikor je predloženih kandidatnih list.

Vsak volivec ima pravico, da namesto predloženega kandidata na kandidatni listi prečrta njegovo ime in zapiše ime drugega kandidata iz vrst delavcev in nameščenec podjetja, ki imajo glasovalno pravico.

Glasovalne listke za kandidatne liste, za katere ne bo glasoval, volivec odloži na določenem kraju v posebnem prostoru, kjer izpolnjuje glasovalni listek.

Volivec pregane in spusti v glasovalno skrinjico pred volivnim odborom glasovalni listek kandidatne liste, za katero glasuje.

19. člen

Izvoljeni za člane delavskega sveta so kandidati, ki dobijo največ glasov na kandidatni listi, za katero je glasovala večina delavcev in nameščenec.

20. člen

Delavski svet voli predsednika iz vrst svojih članov.

Predsednik delavskega sveta ne more biti član upravnega odbora.

21. člen

Zasedanja delavskega sveta sklicuje in jim predseduje predsednik sveta. Zasedanje delavskega sveta je najmanj enkrat v šestih tednih.

Predsednik je dolžan sklicati zasedanje delavskega sveta na zahtevo upravnega odbora podjetja, sindikalne organizacije, tretjine članov delavskega sveta ali direktorja.

22. člen

Delavski svet je sklepčen, če je na zasedanju navzočih nad polovico članov.

23. člen

Delavski svet podjetja: odobrava osnovne plane in zaključni račun podjetja; sklepa o upravljanju podjetja in izpolnitvi gospodarskega plana; voli, razpušča in zamenjuje upravni odbor podjetja ali posamezne njegove člane;

izdaja pravila podjetja ob odobritvi upravnega odbora višjega gospodarskega združenja ali pristojnega državnega organa;

razpravlja o poročilih o delu upravnega odbora in sklepa o odobritvi njegovega dela;

razpravlja o posameznih ukrepih upravnega odbora in sklepa o njih ali o ukrepih pristojnega državnega organa; razdeljuje tisti del akumulacije, ki ostane v porabo podjetju ali delovnemu kolektivu.

24. člen

Sej delavskega sveta so se dolžni udeleževati direktor in drugi člani upravnega odbora.

Vsak član delavskega sveta ima pravico upravni odboru in direktorju postaviti vprašanje o njihovem delu.

Upravni odbor in direktor so dolžni odgovoriti na zasedanju delavskega sveta.

III. UPRAVNI ODBOR PODJETJA

25. člen

Upravni odbor podjetja sestoji iz 3 do 17 članov z direktorjem vred.

Število članov upravnega odbora vsakega podjetja se določa s pravili podjetja, toda po velikosti in strukturi podjetja.

Najmanj tri četrtine članov upravnega odbora morejo biti delavci, ki delajo neposredno v proizvodnji ali v osnovni gospodarski dejavnosti podjetja, drugi člani upravnega odbora pa se volijo iz vrst tehničnega in inženirskega osebja ter drugih nameščenec.

26. člen

Delavski svet voli upravni odbor brž ko se konstituirata.

Volitve članov upravnega odbora so tajne in na podlagi kandidatnih list.

Hkrati s člani upravnega odbora se voli tudi določeno število namestnikov. Kandidatno listo ima pravico predlagati desetina članov delavskega sveta.

Mandat članov upravnega odbora podjetja traja do volitev novega upravnega odbora.

27. člen

Upravni odbor podjetja: sestavlja predloge o osnovnih planih podjetja;

izdaja mesečne operativne plane; skrbi za pravilno poslovanje podjetja; sestavlja predlog za notranjo organizacijo podjetja in predlog za sistemizacijo delovnih mest;

sestavlja osnutek pravil o delovnem redu v podjetju in izdaja ukrepe za uresničitev delovne discipline;

sklepa o nameščenju nameščenec na vodilne položaje v podjetju;

sklepa o pritožbah delavcev in nameščenec zaradi odpusta in notranje razporeditve na delu;

izdaja ukrepe za pospeševanje proizvodnje podjetja, zlasti za racionalizacijo proizvodnje, povečanje storilnosti, znižanje proizvodnih stroškov, izboljšanje kakovosti izdelkov, za varčevanje, za zmanjšanje odpadkov in izmetkov;

sklepa o vprašanih delovnih norm v podjetju;

sklepa o razglaševanju udarnikov in o racionalizatorskih ter novatorskih predlogih;

izdaja ukrepe za strokovno usposabljanje delavcev in nameščenec podjetja, kakor tudi za njih pravilno razporeditev na posameznih delovnih mestih;

skrbi za pravilno uporabo predpisov o delovnih odnosih v podjetju, o plačah, mezdah in napredovanju delavcev in nameščenec, o delovni zaščiti in socialnem zavarovanju, kakor tudi o izboljšanju življenjskih pogojev delavcev in nameščenec v podjetju;

razpravlja o planu letnega dopusta delavcev in nameščenec v podjetju in ga izdaja;

izdaja ukrepe za zavarovanje in pravilno uporabo vseljudekega imetja, ki ga upravlja podjetje, in ukrepe, da odkrije, prepreči in odpravi škodljivost, razmetavanje in druge oblike brezvestnega odnosa do vseljudekega imetja.

Upravni odbor podjetja je odgovoren za izpolnitev plana in pravilno poslovanje podjetja.

28. člen

Upravni odbor voli predsednika izmed svojih članov.

Direktor ne more biti predsednik upravnega odbora.

Predsednik upravnega odbora vodi seje upravnega odbora in pripravlja skupaj z direktorjem dnevni red sej.

29. člen

Upravni odbor podjetja dela kolektivno in sprejema sklepe samo na sejah. Sejo upravnega odbora sklicuje predsednik.

Predsednik je dolžan sklicati sejo upravnega odbora na zahtevo direktorja ali na zahtevo posameznih članov upravnega odbora.

30. člen

Upravni odbor podjetja je sklepčen, če je navzočih nad polovico njegovih članov.

Upravni odbor sklepa z večino navzočih članov.

31. člen

Člani upravnega odbora imajo za čas, ko so zaposleni z delom v upravni odboru, pravico do odškodnine v višini izgubljenega zaslužka.

32. člen

Upravni odbor podjetja ima pravico in dolžnost, pristojnemu državnemu organu poslati svoje pritožbe in pripombe proti sklepom, odredbam in navodilom upravnega odbora višjega gospodarskega združenja, če se mu zdi, da niso v skladu z zakonom ali da so škodljivi za podjetje, ne more pa ustaviti njih izpolnitve, dokler pristojni državni organ ne odloči.

33. člen

Član upravnega odbora podjetja, ki se ne strinja s sklepom upravnega odbora, more sporočiti svoje pripombe upravni odboru višjega gospodarskega združenja ali delavskemu svetu podjetja.

Član upravnega odbora more izraziti svoje pripombe o delu direktorja samo na seji upravnega odbora in delavskega sveta.

34. člen

Člani upravnega odbora so dolžni varovati državno in službeno tajno.

Člani odgovarjajo za svoje delo v upravni odboru kot uradne osebe.

35. člen

Upravni odbor podjetja more zaradi preučevanja posameznih vprašanj in priprave predlogov o zadevah svojega področja sestaviti posebne komisije iz vrst delavcev in nameščenec podjetja.

IV. DIREKTOR PODJETJA

36. člen

Direktor organizira delovni proces v podjetju in neposredno vodi izpolnjevanje plana ter poslovanje podjetja ob izpolnjevanju zakonov in drugih predpisov upravnega odbora podjetja ter odredb in navodil pristojnih državnih organov, upravnega odbora in direktorja višjega gospodarskega združenja.

Direktor neposredno odgovarja za izpolnjevanje zakonov, drugih pravnih predpisov in odredb pristojnih državnih organov ter zagotavlja njih uporabo v podjetju.

37. člen

Direktor podjetja v okviru gospodarskega plana in v skladu s sklepi uprav-

nega odbora podjetja sklepa pogodbe in razdeljuje obratna sredstva. Pogodba je veljavna, brž ko jo direktor sklene.

Direktor zaopšta podjetje pred državnimi organi in v pravnih odnosih in posameznih fizičnih in pravnih oseb. Pooblastiti more drugo osebo, da zastopa podjetje v določenih pravnih zadevah.

38. člen

Direktor podjetja sprejema delavce na delo in namešča nameščenca v podjetju, razen tiste, za katere je s posebnimi predpisi drugače določeno, in ukrepa o njih delovnih odnosih s podjetjem.

Direktor podjetja ukrepa o odpustih delavcev in nameščenec, če ta pravica ni na podlagi splošnih predpisov prenesena na druge osebe v podjetju.

Delavci in nameščenici imajo pravico do pritožbe proti vsaki odločitvi o odpustu ali o razmetitvi na drugo delo upravni odboru podjetja, ki končno sklepa.

39. člen

Direktor podjetja razmešča delavce in nameščenca na posamezna dela in odreja njihove dolžnosti.

Delavci in nameščenici podjetja so odgovorni direktorju za svoje delo v podjetju.

Direktor podjetja zagotavlja delovno disciplino in poslovanje podjetja.

40. člen

Če direktor sodi, da sklep upravnega odbora nasprotuje zakonu, pravnim predpisom, planom ali odredbam pristojnih državnih organov, je dolžen o tem nemudoma obvestiti upravni odbor višjega gospodarskega združenja ali pristojni državni organ ter začasno zadržati izpolnitve sklepa, dokler upravni odbor višjega gospodarskega združenja ali pristojni državni organ ne sprejme končnega sklepa. Upravni odbor višjega gospodarskega združenja ali pristojni državni organ je dolžen izdati odločitev takoj ali najpozneje v desetih dneh.

Direktor podjetja more storiti ukrepe, ki so potrebni za izpolnitev plana in pravilno delo podjetja na področju upravnega odbora, če jih ni upravni odbor pravočasno storil. Direktor poroča o storjenih ukrepih upravnega odbora na prvi seji.

V. DELAVSKI SVET, UPRAVNI ODBOR IN DIREKTOR

41. člen

Delavski svet višjega gospodarskega združenja voli delovni kolektiv vseh združenih podjetij v sorazmerju s svojo številnostjo.

Delavski svet višjega gospodarskega združenja sestoji iz 30 do 200 članov.

42. člen

Upravni odbor višjega gospodarskega združenja sestoji iz 5 do 15 članov z direktorjem vred.

Najmanj tri četrtine članov upravnega odbora morajo biti delavci, ki delajo neposredno v proizvodnji ali v osnovni gospodarski dejavnosti posameznih gospodarskih podjetij.

43. člen

Direktorja višjega gospodarskega združenja namešča Prezidijska ljudske skupščine FLRJ ali prezidij ljudske skupščine ljudske republike ali ljudski odbor.

44. člen

S posebnim zakonom bodo določeni predpisi o načinu volitev, področju in delu delavskih svetov in upravnih odborov višjih gospodarskih združenj, kakor tudi o položaju in pooblastilih direktorja.

45. člen

Vlada FLRJ bo v sodelovanju z vladami ljudskih republik in s Centralnim odborom Zveze sindikatov Jugoslavije storila ukrepe, da bodo volitve v delavske svete in upravne odbore podjetij opravljene takoj po uveljavitvi tega zakona.

46. člen

S posebnim zveznim in republičnimi zakoni ter s predpisi vlade FLRJ bodo na podlagi načel tega zakona izdani nadaljnji predpisi o delavskih svetih in upravnih odborih višjih gospodarskih združenj, vlada FLRJ in vlada ljudskih republik pa predpise za izpolnjevanje tega zakona.

47. člen

Do sprejetja zakona iz prejšnjega člena more vlada FLRJ izdati z uredbo predpise o delavskih svetih in upravnih odborih višjih gospodarskih združenj, vlada FLRJ in vlada ljudskih republik pa predpise za izpolnjevanje tega zakona.

48. člen

Ta zakon bodo ustrezno uporabljala tudi gospodarska podjetja družbenih organizacij.

Vlada FLRJ more izjemoma predpisati, da se za posamezna vojna gospodarska podjetja delovni kolektivi za upravljanje podjetja sestavljajo drugače, kakor je predpisano v tem zakonu, ter hkrati določiti njihovo področje.

V podjetjih, ki se nimajo pravil, bo število članov upravnega odbora določil delavski svet.

49. člen

Predpisi osnovnega zakona o državnih podjetjih in drugi predpisi, ki so v nasprotju s tem zakonom, prenehajo veljati.

50. člen

Ta zakon stopi v veljavo osem dni po objavi v Uradnem listu Federativne ljudske republike Jugoslavije.

MESTNI LJUDSKI ODBOR LJUBLJANA JE RAZPRAVLJAL

o trgovini in o predlogu mestnega regulacijskega načrta

Ljubljana, 30. junija

Danes je bilo v Ljubljani IX. redno zasedanje plenuma mestnega ljudskega odbora, kateremu sta prisostvovala tudi podpredsednik vlade LRS dr. Marijan Breclj in predsednik komiteja za komunalne zadeve ing. Marijan Tepina. Na dnevnem redu zasedanja je bilo razpravljanje o nekaterih perečih vprašanih trgovini in trgovske mreže v Ljubljani ter o predlogu regulacijskega načrta za mesto Ljubljano.

Po prvi točki dnevnega reda, v kateri je imel uvodno poročilo referent za trgovino in preskrbo tov. Nebec, se je razvila živahna razprava, v kateri so številni ljudski odborniki poročali o predlogih z zborov volivcev, kakor tudi o kritikah, ki jih volivci upravičeno iznašajo zaradi nekaterih pomanjklivosti v trgovinski mreži in njenem poslovanju. Ljudski odbor je obširneje razpravljal o industrijskih magazinih v zvezi z razvojem trgovinske mreže in se v glavnem strinjal s predlogom poverjenika tovariša Nebca, da se z nadaljnjim ustanavljanjem industrijskih magazinov preneha, ker so omejeni

